

Grzegorz A. Lewański

Niektóre aspekty wykonywania zawodu adwokata w Anglii i Walii

---

Palestra 40/11-12(467-468), 105-108

1996

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Grzegorz A. Lewański

Niektóre aspekty wykonywania zawodu adwokata w Anglii i Walii

Podstawową regulacją określającą zasady wykonywania zawodu adwokata w Anglii i Walii jest kodeks postępowania dla adwokatury Anglii i Walii (*Code of Conduct for the Bar of England and Wales*). Adwokaci wykonujący zawód w Szkocji oraz w Północnej Irlandii, ze względu na pewne różnice prawne, podlegają odrębnym uregulowaniom. Adwokat w swej praktyce posługuje się tytułem *barrister* w odróżnieniu od tytułu *solicitor* odnoszącego się do odrębnej i samodzielnej korporacji prawników, którzy w większości wykonują zawód w spółkach świadczących usługi w zakresie doradztwa prawnego oraz występowania przed sądem niższej instancji.

Przedmiotem pracy adwokata jest występowanie przed sądem, przygotowywanie pism procesowych oraz doradzanie w kwestiach prawnych. W odróżnieniu od *solicitora*, praca adwokata w przeważającej mierze koncentruje się na sprawach związanych z postępowaniem przed sądem lub arbitrażem. Jednakże przedstawiciele obu zawodów współpracują ze sobą na wielu płaszczyznach, co związane jest m.in. z tym, że adwokat z reguły nie kontaktuje się bezpośrednio z klientem. Kontakt ten utrzymywany jest przez *solicitora*, do którego w pierwszej kolejności zwraca się klient ze swoją sprawą. *Solicitor*

dokonuje wstępnej oceny danej sprawy i informuje klienta o potencjalnych skutkach finansowych postępowania sądowego lub zawarcia ugody. Gdy klient wyraża wolę dochodzenia swych praw przed wymiarem sprawiedliwości, *solicitor* zwraca się wtedy do adwokata w dokumencie zwanym *brief* o podjęcie prowadzenia sprawy przed sądem. W dokumencie ustanawiającym adwokata do prowadzenia danej sprawy znajduje się zwięzły opis okoliczności faktycznych, z przywołaniem odpowiednich przepisów prawnych oraz innych dokumentów związanych z daną sprawą. Ponadto w dokumencie określone jest wynagrodzenie adwokata, płatne bez względu na ostateczny wynik postępowania. Całość dokumentów zwinięta jest w zwój otoczony czerwoną wstążką. Stąd też w języku potocznym określenie *red tape* oznacza nadmierną formalność, biurokrację.

Adwokat wykonujący zawód samodzielnie może być ustanowiony w zasadzie tylko przez *solicitora* (zwanego klientem profesjonalnym), a nie przez klienta właściwego, tzn. tego, który powinien udać się ze swoją sprawą w pierwszej kolejności do *solicitora*. Ponadto podmiotami, od których adwokat może przyjąć ustanowienie i instrukcje są organy państwowe i samorządowe posia-

dające własnych prawników, tj. solicitorów bądź adwokatów. W innych sytuacjach, np. w sprawach związanych z prawem patentowym, adwokata może ustanowić rzecznik patentowy, w sprawach związanych ze znakami towarowymi odpowiedni rzecznik, w sprawach związanych z przenoszeniem własności nieruchomości odpowiedni prawnik, tzw. *licensed conveyancer*, itp. Ponadto rada adwokacka zachowuje prawo do określenia przedstawicieli innych zawodów, od których adwokat może przyjąć ustanowienie i instrukcje do prowadzenia danej sprawy. Natomiast w sytuacji udzielenia pomocy prawnej z urzędu w postępowaniu karnym, adwokat może sam prowadzić sprawę w imieniu osoby, której przyznano pomoc prawną, jeśli nie ma wyznaczonego solicitora.

Zakaz przyjmowania spraw bezpośrednio od klienta właściwego nie jest zasadą prawną, lecz regułą wykonywania zawodu, której naruszenie może spowodować usunięcie z adwokatury. Uzasadnieniem tego stanu rzeczy jest umożliwienie adwokatom rozwoju i specjalizacji w zagadnieniach prawnych związanych z charakterystyczną pracą adwokatury, polegającą m.in. na występowaniu przed sądem, projektowaniu pism prawniczych oraz doradzaniu. Ponadto powyższa reguła wykonywania zawodu ma na celu lepsze przygotowanie materiału pod względem oceny okoliczności faktycznych oraz odpowiednich przepisów prawnych zanim sprawa trafi do adwokata, a nawet eliminację spraw nie nadających się do dalszego postępowania z udziałem adwokata, np. z powodu nadmiernie wysokich kosztów postępowania przy znikomym prawdopodobieństwie wygranej. Z powodu sformalizo-

wanego postępowania sądowego oraz wysokich kosztów związanych z udziałem prawników, przeważająca większość spraw cywilnych rozstrzygana jest w drodze ugody. Zatem w najczęściej spotykanym układzie występują trzy podmioty, tj.: klient właściwy, solicitor – zwany klientem profesjonalnym oraz adwokat. Ponadto pomiędzy adwokatem a klientem profesjonalnym występować może asystent adwokata (tzw. *clerk*), który spełnia istotne funkcje administracyjne w kancelarii. Powyższy układ jest znamieny dla systemu angielskiego i ma swe źródło w historii oraz tradycji wykonywania zawodu adwokata, a ponadto w charakterystyczny sposób odzwierciedla ścisły podział ról pomiędzy konkretnymi uczestnikami postępowania na poszczególnych jego etapach.

Po otrzymaniu od solicitora pisma dotyczącego ustanowienia w sprawie, adwokat zapoznaje się z przedstawionymi dokumentami i ocenia, czy wynagrodzenie jest adekwatne do przedmiotu, charakteru sprawy i stopnia jej złożoności. Adwokat w zasadzie jest obowiązany przyjąć do prowadzenia każdą sprawę, której przedmiot pokrywa się z zakresem deklarowanej przez niego specjalizacji, mając na względzie jego doświadczenie, odpowiednie wynagrodzenie związane z przewidywanym czasem trwania oraz stopniem złożoności sprawy, a także jego możliwościami czasowymi. Prawo odmowy prowadzenia sprawy jest ograniczone do niektórych tylko okoliczności, jak np. brak czasu i możliwości do właściwego przygotowania się do sprawy.

Po przyjęciu sprawy wynagrodzenie może ulec zmianie i będzie uzasadniona jedynie w szczególnych okolicznościach ze względu na wagę sprawy, o czym

adwokat ma obowiązek niezwłocznie powiadomić solicitora. Adwokat nie może żądać zwiększenia wynagrodzenia w sytuacji, gdy termin rozpoczęcia przewodu sądowego jest bliski, przez co solicitor mógłby narazić się na negatywne konsekwencje związane z wyborem następnego adwokata.

Adwokat nawiązuje stosunek ustanowienia go w sprawie z tzw. klientem profesjonalnym czyli z solicitem (najczęściej jest to firma solicitorów), a nie z właściwym klientem. W postępowaniu przed sądem bierze udział adwokat i solicitor, którzy ze sobą współpracują. Taki stan rzeczy stawia adwokata w dogodnej pozycji, bowiem w założeniu ma on się zajmować jedynie kwestiami prawnymi danej sprawy. Płatność za swe usługi adwokat otrzymuje od solicitora, a nie od właściwego klienta.

Ustanowienie adwokata przez solicitora nie jest stosunkiem obligacyjnym, na podstawie którego adwokatowi przysługuje roszczenie w stosunku do solicitora lub do klienta właściwego o zapłatę należności za wykonane usługi. Zatem w sytuacji, gdy adwokat nie otrzyma swych należności, pozostaje on bez skutecznych środków prawnych na ich odzyskanie. Jednakże opłacenie adwokata należy do osobistych obowiązków solicitora, który powinien ponieść koszty i opłaty adwokackie. W sytuacji nieotrzymania wynagrodzenia, adwokat może złożyć skargę na solicitora do komisji dyscyplinarnej *Law Society* (nazwa korporacji skupiającej solicitorów), a także powinien powiadomić radę adwokacką. Chociaż tego typu zjawiska mają charakter marginalny, to jednak od 1987 r. prowadzone są specjalne listy, na których umieszczane są nazwiska solici-

torów (lub nazwy spółek solicitorów) znanych z uporczywego niepłacenia lub opóźnień w regulowaniu niekwestionowanych należności. Listy te są rozprawdane wśród adwokatów. Umieszczenie nazwiska (bądź nazwy spółki) na powyższej liście oznacza, że żaden adwokat nie może podjąć się prowadzenia sprawy dla danego solicitora bez uprzedniego otrzymania od niego zapłaty, chyba że adwokat z góry zadeklaruje przyjęcie sprawy za darmo.

Z wyjątkiem sytuacji występowania adwokata w ramach pomocy prawnej z urzędu, może on żądać uiszczenia wynagrodzenia przed przyjęciem sprawy do prowadzenia. Wynagrodzenie powinno być uzgodnione pomiędzy asystentem adwokata (*clerk*) a klientem profesjonalnym (firmą solicitorów), jednakże adwokat może osobiście ustalić wysokość wynagrodzenia w bezpośrednich rozmowach z klientem profesjonalnym.

Adwokat powinien otrzymać wynagrodzenie od solicitora za każdy przedmiot pracy, której podjął się wykonania. Wynagrodzenie oznaczone w dokumencie ustanawiającym adwokata obejmuje analizę załączonych dokumentów, przygotowania do procesu oraz prowadzenie sprawy przed sądem. Jednakże adwokat ma prawo ustalić wysokość swego wynagrodzenia, w zasadzie na podstawie dowolnie wybranej metody, która będzie najlepiej odpowiadać wykonanej pracy. W grę wchodzić może stawka godzinowa, dzienna, opłaty dokonywane ratami w zależności od stadium postępowania lub wykonanej pracy, ryczałtowa opłata lub wykonanej pracy, ryczałtowa opłata płatna bez względu na ilość poświęconego czasu, ustalona opłata pokrywająca całość lub część przygotowań do procesu lub postępowania przed sądem. W ta-

kim przypadku porozumienie dotyczące podstaw wyliczenia wynagrodzenia powinno być zawarte na piśmie z klientem profesjonalnym.

Natomiast zabronione jest reprezentowanie podmiotu w zamian za ustaloną pensję, a także doradzanie w oznaczonym okresie za ustaloną kwotę. Ponadto wynagrodzenie nie może być związane lub uzależnione od wyniku postępowania.

Adwokat w stosunkach z klientem profesjonalnym powinien mieć na uwadze, że jego pierwszorzędnym obowiązkiem jest ochrona interesów klienta właściwego. Adwokat nie może dopuścić do sytuacji, w której klient profesjonalny ograniczałby swobodę jego działania w zakresie jak najkorzystniejszego sposobu prowadzenia sprawy klienta właściwego. Adwokat nie może przyjmować ani udzielać żadnych korzyści poza wynagrodzeniem od klienta profesjonalnego, od którego otrzymuje sprawę do prowadzenia. Ponadto adwokat nie może

prowadzić kancelarii lub pracować w miejscu, w którym znajduje się biuro solicitora bez uzyskania zgody rady adwokackiej. Co więcej, adwokat nie powinien odbierać dokumentów w biurze solicitora, z wyjątkiem szczególnych okoliczności, takich jak, np. udział w konferencji lub proces ujawnienia dokumentów istotnych dla sprawy z punktu widzenia dowodowego.

Przyciąganie klientów poprzez reklamę usług jest zakazane. Kwestie te szczegółowo reguluje, zatwierdzony przez radę adwokacką, kodeks dotyczący reklamy, tzw. *Code of Advertising and Publicity*. Adwokat może umieścić tytuł *barrister* na karcie wizytowej, z podaniem innych kwalifikacji zawodowych lub akademickich, adresu miejsca pracy, adresu zamieszkania, numerów telefonów itp. Praktykujący adwokaci mogą ogłaszać swoje usługi do publicznej wiadomości poprzez umieszczenie informacji w spisach adwokatów zatwierdzanych przez radę adwokacką.